

Teksts: Austris Kalmiņš

Visbiežāk akmeni izmanto kamīnu apdarē.

Akmens apdares dabiskais skaistums

Akmens ir neatkārtojams dabas veidojums. Lai arī mūsdienās daudzu, pārsvarā finansiālu, apsvērumu dēļ bieži priekšroka tiek dota dažādām imitācijām

un citiem materiāliem, dabiskā akmens vienkāršību un reizē neatkārtojamību nav iespējams atdarināt. Tomēr ne visur var izmantot imitācijas, īpaši, ja

vēlaties kaut ko mainīt mājas vai dzīvokļa interjerā, iekārtot biroja telpas. Ir jāatzīst, ka mākslīgie materiāli izturības, cietības ziņā pat pārspēj akmeni.

Akmeņu klasifikācija

Akmens atšķiras ar savu vizuālo, estētisko efektu. Ir vērts atcerēties par akmeņiem, turklāt pašlaik par visnotaļ pieņemamām cenām ir pieejami labas kvalitātes akmeņi. Speciālisti atzīst, ka bieži vien pat ar nelielām izmaiņām, jaunām vēsmām telpas interjerā mājoklis it kā atdzimst.

Ir daudz un dažādu akmeņu veidu, bet vienkāršības labad tie tiek apvienoti dažās lielās nosacītās grupās, jo ir diezgan daudz tādu akmeņu, kas pēc izcelsmes nepieder šai grupai, taču katra akmens ievietošana katalogos pēc ģeoloģiskā nosaukuma radītu neaprstāmu haosu. Turklāt cilvēkiem, kas vēlas atjaunot māju, svarīgāka par akmeņu ģeoloģisko izcelsmi ir tā pievilcība, iederība interjerā, estētiskais efekts un praktiskums.

Tādēļ akmeņus firmas parasti iedala divās galvenajās grupās - granīts un marmors. Kā atsevišķus tipus vēl varētu izdalīt šūnakmeni un smilšakmeni. Šūnakmens ir samērā mīksts materiāls, un to izmanto gandrīz tikai kamīnu apdarei. Smilšakmeņi ir gana blīvi, un tos var nopulēt līdzīgi granītam un marmoram, tomēr Latvijā tie nav īpaši populāri. Tādēļ koncentrēsim uzmanību uz divām galvenajām grupām.

Marmoru paveidi

Marmoram ir daudz un dažādu paveidu. Vispirms jāmin tā sauktie kristāliskie jeb klasiskie marmori. No tiem ir kalts neskaitāmi daudz skulptūru, jo šie marmori ļoti viegli apstrādājami, to struktūrā tikpat kā nav plaisu un šo īpatnību dēļ akmens apstrādes laikā nav pārāk daudz atbirumu - akmens nelūst lieliem gabaliem, bet it kā «apbirst».

Jāpiemin arī tā sauktās brēcijas - marmora paveids. Tās sastāv it kā no atsevišķiem gabaliem, dažreiz var pat rasties iespaids, ka šis akmens ir mākslīgs. Tomēr tā nav, brēcijas ir marmors, kas vienreiz izgulsnējies, pēc tam ģeoloģisko procesu dēļ salūzis un beigās atkal sacementējies.

Ievēribu pelna arī marmora onikss (nejaukt ar īsto oniksu!). Tas ir līdzīgs biežam, dūmakainam stiklam un līdz zināmam biežumam (pat līdz 3 cm) laiž cauri gaismu. Ļoti labi izskatīsies deko-

ratīvs marmora oniksa panelis pie sienas ar apgaismojumu aiz tā (protams, šis apgaismojums nebūs domāts lasīšanai) vai arī neliels galdiņš ar marmora oniksa virsmu un gaismas

Der zināt!

■ Ja ar akmeni grib izlikt grīdu, pirmkārt, derētu tai apakšā ierīkot silto grīdu. Lai arī akmens uzsilst lēnāk, tas labi tur siltumu. Otrkārt, būtu vēlams aprēķināt, cik liels būs grīdas noslogojums, un atkarībā no rezultātiem izvēlēties cietāku vai mīkstāku segumu, tomēr nebūtu ieteicams izvēlēties kādu no mīkstajiem marmoriem, ja vien tā nav guļamistaba vai cita maz noslogota telpa.

■ Visas akmeņu virsmas regulāri jākopj, it sevišķi tas attiecas uz ārpusē esošajām, jo to nosaka mūsu klimata īpatnības. Ir dažādi kopšanas līdzekļi. Marmora grīdas vismaz reizi gadā būtu vēlams apstrādāt ar īpašiem līdzekļiem, kas virsmu kristalizē, atjaunojot un nostiprinot.

■ Ikdienīšai kopšanai nepieciešamos līdzekļus var iegādāties celtniecības veikalos. Galvenais ir nepieļaut būtisku kļūdu, proti, akmens virsmu kopšanai nedrīkst izmantot skābi saturošus līdzekļus (piemēram, tualetes podu vai citas santehnikas tīrīšanai paredzētus), jo tā var nodarīt lielu postu, īpaši tas attiecas uz pulēto marmoru.

avotu zem tās. Šeit gan runa ir tikai par nelieliem galdiņiem, jo marmora onikss ir diezgan plaisains un nav drošs kā nesoša virsma. Tas ir arī diezgan mīksts materiāls, to nekādā gadījumā neizmanto grīdām, turklāt jāatceras, ka to diezgan viegli saskrāpēt.

Pie marmoriem pieskaitīts arī plaši izmantojamais akmens travertīns. Lai gan īstenībā tas nav marmors, bet tufa paveids, tomēr tā izmantojamība līdzinās pārējiem marmoriem. Travertīniem ir viena būtiska iezīme - tie gandrīz visi ir strīpaini. Tos var izmantot

arī āra apdarei, kaut gan mūsu klimatiskajos apstākļos marmoru āra apdarei izmanto visai reti. Turpretī dienvidu valstīs, piemēram, Irānā, Irākā, bieži pat ēku jumtus izgatavo no travertīna. Šis akmens labi panes lielas temperatūras svārstības, kad dienā ir ļoti karsts, bet naktīs auksts. Tomēr jāatceras, ka dienvidu zemēs ir daudz mazāks gaisa mitrums, un tas ir ļoti būtisks faktors, it sevišķi lielās temperatūras svārstībās. Travertīniem ir arī vislielākā nodilumizturība no marmoriem.

Izmantošanas iespējas

Marmoriem ir ļoti plaša krāsu gamma - no tumšiem toņiem līdz gaiši zaļiem un ziliem, ir sastopami arī tīri melni un tīri balti. Marmoru izmantošanas iespējas telpu iekšējā apdarē ir ļoti plašas. Var likt marmora grīdas, tomēr šajā gadījumā jāatceras, ka nebūtu to vēlams darīt telpās ar lielu noslogojumu, nevajadzētu izvēlēties arī mīksto marmoru. Ja tomēr ir liela vēlēšanās grīdas segumam izmantot marmoru, jāaprēķinās, ka tas būs matēts, jo pulētais ātri zaudēs spidumu.

No marmora izgatavo arī palodzes, kamīnu apdāri, vannasistabā to var izmantot gan grīdas, gan ap izlietni esošo virsmiņu izgatavošanai. Atšķirībā no dienvidu zemēm, kur marmoru ļoti daudz izmanto arī āra apdarei (Itālijas mazpilsētās vietām pat ietves ir izliktas ar marmoru!), pie mums to pārsvarā izmanto iekštelpu apdarē.

Galvenie faktori, kāpēc marmora izmantošana ārējai apdarei ir ierobežota, ir klimatiskie apstākļi, kā arī transportēšanas papildu izdevumi, kas būtiski palielina izmaksas. Mitrums iesūcas akmeņi un sasilstot to saplēš. Ir gan daži marmora paveidi, kas ir blīvāki un kam ir mazāka mitruma absorbcijas spēja, un tie izturīgi arī mūsu platuma grādos. Tomēr jāpiebilst, ka pat šajā gadījumā marmoru izmanto tikai vertikālu virsmu (sienu u. c.) apdarei, vispirms akmeni impregnējot, lai vēl vairāk samazinātu mitruma iesūkšanos.

Pēdējā laikā speciālisti ir saskārušies ar vēlmi likt pulēto marmoru uz āra kāpnēm pie mājas, taču tā būtu liela kļūda, jo pietiks ar nelielu sniedziņu, lai šīs kāpnes kļūtu slidenākas par ledu.